

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 frt, év-negyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordantza 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábo garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bérletdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demján László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Vollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent

Nyitlteri cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Tanügyi levelek.

Sz.-Keresztur, 1871. sept.

I.

Az egész országban részint folyamatban vannak, részint már bevégeződtek a hat heti póttanfolyamok, — s nekünk, kik ez ügygyel ismeretek, abban foglalatatosok voltunk, erkölcsi kötelességünk elmondani tapasztalatainkat, nézetünket a hazai közönségnek. Kettős okból kell polgártársainknak ez ügy iránt érdeklődniök, egyszer, mert népnevelésünket egyik mozzanata, másszor, mert tekintélyes összeget vesz évenkénti igénybe. A csik-udvarhely-háromszéki tankerületben p. o. Sz.-Kereszturon rendezett póttanfolyamra mgjelent tanítók legmagasabb létszáma 175 és a működő tanárok 4 levén: a tanítók 50 krajczár napi díja és a tanárok 100—100 forint tiszteletdíja 4250 frtot vett igénybe, a miből következtetve — csupán Erdély területén legkevesebb 25—30,000 forint fordított a póttanfolyamokra s az egész Magyarországon mintegy 150—180,000. Mindenesetre oly tekintélyes összeg, a melyre többféle projectumot lehetne készíteni, kiválóan ha három-négy évi összeget egy fél millió forintban veszünk fel alapul. Hány ujskolát lehetne ebből építeni! hány meglevőt teljesen felszerelni! hány tanítói fizetést rendszeresen javítani! S vajjon e kevesebb positi-vumban nem lenne-e több, mindenesetre állandó és növekvő haszon, mint azon ingatlak hypothesisban, hogy amugy, azon aránylag csekély összegből az ország minden egyes pontjára jótétemény áramlik, minden egyes tanító továbbképzésben részesül. E számításnak rendes körülmények között csakugyan több jogszerűsége és erősebb alapja volna; szükség azonban viszonyainkat minden oldalról s helyzetünket úgy tekintenünk, a mint az valósággal létezik. Tény egyfelől az, hogy a felekezeti tanítóknak legalább két harmadrésze túlságosan szegényes ellátásban részesülvén, az állomásokra többnyire csak a kevesebb igyekeztető és készségtű s anyagiilag is nagyon szegény ifjak voltak megnyerhetők, a kiknek az élet tanügy iránti önképzési buzgalmaikat a helyett, hogy fokozta volna, még inkább lankasztotta. Ezek most mindnyáján felszólítottak, hogy a póttanfolyamon, ha akarnak, megjelenjenek; figyelmeztetnek azonban, hogy kimaradásuk esetében semminemű állami segélyre igényt ne tartsanak. Ez alapján kevés veszélyt, de alkalmazásában annál több hatást rejtő záradék gyűjti össze tanítóink legnagyobb részét. His az álom is egy ideig foglalkozást ad a léleknek, miért fosztanak meg hát ők magukat egy olyan reménytől, a mely száz közül kettőre-háromra nézve még valaha be is teljesedhetik. . . Ilyen körülmények között bár fájdalommal, de okait és minden előzményeit ismerve, csudálkozás nélkül kell jelezniük azon szomorú tapasztalatunkat, hogy a buzgalom és kitartás még a póttanfolyamon sem föjlemvónása tanítóink egy részének. A mint már most ezek hazamennek s ismét nyakukba veszik az élet s hiányosan felszerelt iskoláik nyomorúságait hivataluk szakadatlan kellemetlenségeivel: Isz-e egyéb illúzió nál ezekre nézve a tovább-képzés?

A tényeket minden tartózkodás nélkül kell elmondanunk, ha szintén kellemetlenséggel jár is az, de éppen e szempontból indul ki, nem hallgathatjuk el a póttanfolyamok sok oldalú hasznosságát. Ha valamely testületnek szüksége van a felekezetiességet levetkezett türelemre, úgy a tanítóknak bizonyára van. E szép erény gyakorlatára pedig a póttanfolyamok igen bő alkalmat nyújtanak. Ezzel kapcsolatban mindinkább valósulást nyer az egytűre tartós nagy gondolat a testületi szellem fejlődésével. Továbbá a gyakorlat hozzászoktat ahoz, a mit eddig csak a poról állított a példabeszéd, hogy „a jó tanító holtig tanul.”

Hogy nézetünk a tanfolyam jövőbeni rendezésére nézve elmondhassuk — alapul az ideit vesszül fel. Nálunk ez alkalommal két osztály volt tervezve, egyik a kezdők, másik az előhaladottabbak számára. Amott a beszéd- és értelem-gyakorlatok, írva-olvasás, anyanyelv és számtan, ide természetzetan, természetrajz és földrajz lettek volna főadandók. A jelentkezők azonban mindkét osztály tárgyát kívánván hallgatni, végre is egy osztályt alkottak. Hogy legalább némi sikert biztosíthassunk, minden tantárgyból egy órát tartottunk naponta. Ehez járult kezdetben hetenként két, később hat órát kellett naponta előadnunk lenni a tanítóknak — a legmégleggy nyári időben és 60—175 embernek egy teremben! Minden habozás nélkül kell kimondanunk, hogy ez hat hétig egy huzamban sk. Hogy a kitartás némelyeknél változó, sőt épen hanyatló volt, annak egyik oka e körülményben keresendő. Ávárólág hat a sikerre nézve az is, hogy tanítóink nagy része kénytelen a képzésre egy pár napig eltávozni, még pedig más-más időben. Ép így vagyunk a temésekkel. Pedig meglehet, hogy távollétük idejében éppon részek tárgyalatnak, melyek előttük leghomályosabbak, vagy tán egészen ismeretlenek. Az is igen baj, hogy a tárgyak nagy száma miatt, azoknak egy részét csak vázlatosan tekinthetnát s a tanfolyamok megújulásává bajok mindig megújulnak.

Ezen s hasonló oknál fogva körünkben felmerült azon nézetnek — mondhatnám óhajtsanak — adok kife-

jezést, hogy a póttanfolyamokat rövidebb időre, pl. három hétre kellene szabni s e három hét a különböző vidékek gazdasági viszonyaihoz mért oly időszakban volna kijelölendő, hogy legalább a behirdetés ne zavarná annak folyamát. Ily rövid időre könnyebben lehetne tán az egyházi hatóságoknál is kieszközölni, hogy a tanítók — kik egyszersmind kántorok is — vagy a papok által, vagy valami más módon helyettesítsenek a temetési szertartásnál. Így a legfőbb zavaró akadályok előre elhárítván, a rövidebb időközönként mérten kevesebb tantárgyat, legfennebb kettőt kellene kitűzni egy tanfolyamra, hogy úgy ezek ismeretében, mint kezelésében legalább kellő jártasságra tessenek szert minden tanító. Azt mondók minden tanító. Természetes, mert hiszen a költség egyformán oszlik meg mindenikük között, s csak is e cél lehet jogszerű alapja a póttanfolyamok jelen szervezetének. De ebből egy másik következmény is önként foly. Ha, t. i. ezután is 150—200 tanító gyűl egy helyre, egy tanterembe össze, ezek nemcsak a közvetlen és gyakori szemlélésben akadályozzák egymást, de a mi legfőbb, a gyakorlati tanításban egy nagy részük nem is vehet részt. E tekintetben nálunk a következő eljárás gyakoroltatott: az előleges elméleti és módszertani tárgyalás után mintaelőadást tartott a tanár a gyakorló iskola néhány növendékével, erre következett két-három órán az önként vállalkozott tanítók próba-előadása s annak bírálata. A tapasztalat azt mutatta azonban, hogy 160—175 tanító közül legfőkébb 15—20 alkotta a vállalkozók számát, s hogy ezek ép a legképzettebbek voltak, mondanom is alig kell. A próbatanítások pedig ép a kevésbé képzetekre nézve volnának nagyon szükségesekek s a tanárok kezében ellenőrző biztosítékok hallgatóik munkálkodására és a sikeres az egész póttanfolyam értékének megítélhetesére nézve. E végett a próbatanítások kötelezővé tétele elkerülhetetlenül szükséges. Ez pedig megint csak egy bírna értelme, ha azokban mentől többször részt vehetne mindenki. Ebből már aztán önként foly, hogy Csik-, Udvarhely-, Háromszék tanítóinak, vagy is 160—200 embernek egy ponton rendezni póttanfolyamot a mennyiben az tán gazdaságos, annyiban hátrányos. A három heti tanfolyammal a gazdasági szempont is elesik s a mult évben felvett négy központhoz visszatérni nekünk tanácsosabbnak látszik. Hogy az 50 kr napidíjjal tanítóink egy része elégedetlen volt, ez is valószínűleg onnan származik, hogy nagyon távol lévén lakhelyöktől, hazulról semminemű élelmezés sem volt eszközölhető.

Még egy körülményt legyen szabad kiválóan a nagyméltósága közoktatásügyi miniszterium figyelmébe ajánlanunk. Az országgyűlés ugyanis megalkotta a népiskolai törvényeket, ennek alapján elkészítettett a tanterv s mellé csatoltatott a miniszteri utasítás, a mely rövid, de szabatos utmutatónál szolgálja az egyes tantárgyak kezelésére nézve. Mi azonban azt tapasztaltuk, hogy mindez tanítóink nagy része előtt véka alá rejtett gyertya. Könyvárúsi nton ugyan megszerezhetők volnának ezek, de némelyeknek módja nincs rá, mások meg éppen tudomással sem bírnak azokról. Óhajtható volna tehát, hogy ezek minden iskola számára ingyen küldessenek meg, mert szükségességük a taneszközökénél bizonyosan nem áll hátrább.

E sorokban több odavetelt gondolat van, a mely vajha kiindulási pontját képezne egy e tárgyban nagyon is kíváncsok eszmecserének, kiválóan az ezen ügygyel foglalkozók részéről.

Végül, hogy a referáda teljes legyen, megemlítem, hogy a Keresztur rendezett póttanfolyam hallgatói felekezetei szerint így oszlottak meg: róm. cath. volt 75, ev. ref. 54, unitár. 35, g. cath. 2, luth. 1 s községi 8. E létszámba van foglalva a csikszépvízi községi és gyergyó-szárhegyi felekezeti nevelőnő, kik elejétől végig a legnagyobb buzgalmat és kitartást tanusították.

Működő tanár négy volt, kik közül Sándor Domokos, képezdei r. tanár, a természetzetant és természetrajzot, Veres Sándor, a gyakorló iskola tanára, a beszéd- és értelemgyakorlatokat, az írva-olvasást a Gyer-tányfi István által irt előgyakorlatokkal, a számtant és gyümölcsfatanysztást, Kozma Ferencz, képezdei r. tanár, az anyanyelvet, földrajzot és földgömb ismeretét (a tellurium és planetarium bemutatásával) adta elő, Zágonyi György, képezdei torna- és énektanár, pld. a tornászatot. Másodtanfelügyelő Sándor Mózes gyakori megjelenésével és jó tanácsaival szintén előmozdítani igyekezett törekvéseinket.

A póttanfolyam alatt osztatott ki a másodtanfelügyelő tankerület népiskolái számára 154 db számoló gép, 26 csomag természetzeti eszközök gyűjteménye. Korábban ellátott minden iskola Magyarországon, 85 Európa térképével, 154 természetzeti és 25 természetrajzi falitáblával. Ha még ezekhez vesszük a 130 db megrendelt földgömböt: akkor miniszteriumunk e téren hátlankat és tiszteletünket méltán kiérdemelte. Kozma F.

Lapszemle.

A „Pester Lloyd“ vezércikkében egy német alkotmánypárti levelét közli, mely az osztrák állapotokat a legkomorabb színben rajzolja. A német alkotmánypárt, miután az új választási törvényből s a cseh ország-

gyűléshez intézett kir. leirathból meggyőződött, hogy a miniszterium a német nemzetiség elnyomásával állandó szláv többséget szándékszik a vegyes nemzetiségű tartományokban létrehozni s a közvetlen választások által az értelmiség befolyását mellőzni, egyhangulag tiltakozott az alkotmány alapjait veszélyeztető ezen eljárás ellen, s kijelenté, miszerint ily körülmények közt nem vesz részt a reichsrath választásokban. Ezzel a kiegyezési kísérlet teljesen megfiusult, és Lajlán tul oly küzdelem fejlődött, melynek következményei beláthatlanok, hanem az összbírodalom jövőjét is fenyegeti.

A „Reform“, noha az idei budgetemelkedést leginkább a határörvidék polgárosításának és a köztörvény-hatósági s bírósági szervezés kiadásai okozzák, úgy hogy azok nélkül már plusban volnának, még sincs a budget-előterjesztéssel megelégedve, mert azt látja, hogy az eddig követelt vasuti politika káros az országra nézve, és az új 30 milliónyi kölcsön a már befektetett tőkék megmentésére szolgál csak, s így nem is tagadható meg. Óhajja, hogy e politikával szakítson a kormány és törvényhozas.

A „Pesti Napló“ elismerést szavaz a pénzügyminiszternek, hogy a késleltető akadályok dacára ily korán beterjeszté a lelkiismeretes pontossággal összeállított programot, reméli, hogy a zárszámadásokkal sem fog késni, valamint igyekvend az adóreform iránti terveket is megismertetni, hogy ha nem is tárgyalhatók, de legalább ismeretek legyenek azok.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Bécs. Valamennyi német Landtag meg-bírálja a bírodalom helyzetét s tiltakozik a császári leirat ellen, mint a mely ellenkezik az alkotmánynyal.

Prága. A „Pokrok“ írja: Magyarországnak semmi köze ahoz, mit tesz a cseh király, ez a király és a cseh nép dolga. Beust szervezte a német követek visszavonulását, ez az utolsó kártya, melyet Hohenwart ellen kijátszott.

A „Nar. Nov.“ dicsőíti a nemzetiégi törvényt. Mihelyt a király megmenekül a jelen alkotmány nyűgeitől, Csehország kész követeket küldeni Bécsbe, kik a bírodalmi tanács-csal alkudozzanak. Egy küldöttség fogja ő Felségét felkérni, koronáztassa meg magát cseh királynak.

Szt.-Pétervár. Roppant tevékenység a közlekedési miniszteriumban a vasutak kiegészítését illetőleg; az előmunkálatok folynak a Kaukaszban, sőt Szibériában is.

Flórencz. A hivatalos lapok azt tanácsolják a németeknek, ne vonuljanak vissza a Landtagokból, igyekezzenek Ausztria consoliditására közredolgozni.

Legujabb táviratok.

Bécs, szept. 19. A mai esti tőzsde igen szilárd hangulat mellett folyt le azon hír következtében, hogy Hohenwart vissza fog lépni, e hír azonban ajptalan, mivel a miniszterelnök Beust minden ellenségeskedése dacára szilárdabban áll, mint valaha.

Turin, sept. 18. éjjel. A turini helyhatóság által adott bankethhez mintegy 1000 személy volt meghíva; köztük voltak: Remusat, Lefranc, Visconti-Venosta, Sella, Castagnola, de Vinci, — Ansztria, Németország és Schveicz hivatalos képviselői, valamint sok külföldi előkelő egyén. A turini polgármester köszönetet mondott a vendégeknek, az ünnepélyen való részvételükért, s a felköszöntéseket Victor Emáuel király éltetésével kezdte meg. Gr. Remusat francia külügyminiszter Franciaország baráti értelemének kifejezést, ezeket mondván: Mi mindnyáján a latin fajhoz tartozunk; mi ezáltal mindnyáján egyesítve vagyunk. Olaszországot és királyát üdvözli; a Mont-Cenis átfurását Turinra nézve a béke és üdv útjának mondja. Remusat gróf poharát Franciaország és a köztársaság nevében az olasz nemzet függetlenségére és szabadságára emeli. Visconti-Venosta a francia köztársaságra, annak minisztereire, a Franciaországgal való barátságra, a békére, és az általános jólétre emeli poharát. Biancheri a kamara nevében Turin városát élteti. Németország képviselője a Gotthard-pályára köszönti poharát. — Peruzzi csatlakozik Biancheri szavaihoz. Vigliani a senatus nevében köszönetet mond Turin városának; Cavourra emlékeztet, s ennek emlékére emel poharát.

Lincz, sep 19. A kormányi előterjesztések az alkotmánybizottsághoz utasítottak.

Bécs, szept. 19. A „Tagblatt“ jelenti Frankfurtból, hogy számos előkelő iparos meghívást intéz az összes európai államok iparosaihoz, hogy vegyenek részt egy, Frankfurtban tartandó munkásgyűlekezeten, melyen egyezmény lenne létesítendő a végett, hogy e strikeoló munkások sehohse fogadtassanak fel.

Bécs, szept. 19. A „N. Fr. Pr.“ jelenti: Angol-ország, Belgium, Schveicz és Olaszország közös eljárásban állapodtak meg a Franciaországgal kötendő kereskedelmi szerződés kérdésre vonatkozólag.

London, szept. 19. Lyons lord Luzerne utazott, a hol találkozni fog Gortsakoff hggel.

Bécs, szept. 19. A „Presse“-nek egy konstantinápolyi távirata szerint az új miniszterium ellenzi, hogy a sultán találkozzék az orosz cszárral Livádiában; valószínű mégis, hogy a meghalt nagyvezérnek Ignatieffal való megállapodása szerint ezen találkozás oct. hóban megtörténend.

Grác, szept. 19. Heilsberg — utalva a cseh tartománygyűléshez intézett kir. leiratra egy bizottság kinevezését indítványozza, a bírodalom és az országok politikai helyzetének megbirálása végett; s hogy a bizottság sietősen tegyen jelentést.

Lemberg, szept. 19. A kormány képviselője közli ő felsége elhatározását, melylyel a lembergi technikai akadémián a lengyel nyelv hozatik be. Haller a lembergi német gymnasiumon és a brody-i alreáltanodán is be akarja hozni a lengyel nyelvet.

Az osztrák tartománygyűlésekről.

A W. A. azon reménynek adván kifejezést, hogy a megnyitott gyűlések a helyviszonyok teljes consoliditására s a kedélyek megnyugtására a kellő alapot megtalálják s azt mondja, hogy a kormány közreműködése nem fog hiányozni. Noha a gyűlések sessiójának idejét a reichsrath összeüléseének szüksége korlátozza, a kívánt ügyeket mégis elintézhetik.

Ide tartoznak a kormányelőterjesztések, melyek a tartománygyűlések visszaállításának rendjét akarják megváltoztatni, továbbá a választási rend reformja. Ezen előterjesztések a galicziai, triesti és tirolin kívül minden országgyűlés elé terjesztettek. A kormány e javaslatokban is ragaszkodik az érdekképviselőt elvéhez, mi a tartományi képviselőt radicalis módosítást meg nem engedi. A kormány azonban figyelemre méltatta az idézett országok specialis viszonyait, minél fogva az érdekképviselőt elve, részleteiben minden tartományban eltérőleg alkalmaztatott. A választási rend módosítását már az 1861. évi törvény kiltatásba helyezte.

A kormány most megragadta a kezdeményezést oly módosításokhoz, melyek a létező intézmények ellen oppositioiban levő elemek kívánságait lehetőleg tekintetbe veszik.

A kormány e célját nem érhetné el, ha nem arra törekedné, hogy előterjesztéseiben oly javaslatokat tegyen, melyek nem egy politikai párt egyoldalú álláspontjából indulnak ki, hanem az általános méltányosság szempontjából s a törvényhozas által adandó új biztosítékokkal összefüggésben itélendők meg.

Ezután a cikk a tartománygyűlések összeállítására vonatkozó javaslatokat ismerteti. Így a nagybirtok választási joga csak Cseh-Morvaországban és Alsó-Ausztriában, mint azon országokban, melyekben a nagybirtok a valódi nagybirtok jellemével bír, maradt meg. A többi tartományokban a nagybirtok nem bír a való fontossággal a gazdasági életre, nincs befolyása általában s így a nagybirtokosokra is census alkalmaztatott, mely szerint csak a nagy adóztatás által kitűnő földbirtok jut ez osztályba. Az igen nagybirtok rendszeren egy választókerületet és választótéteket képez. Csak ott, hol külön viszonyok igénylik, van ebbeli tekintetben eltérés.

Csehországban, hol a nagybirtok a legnagyobb jelentőséggel bír, az három választási testet fog képezni, melyek a census szerint alakulnak. Sziléziába és Bukovinába a jövőre kettő helyett a nagybirtok csak egy választótételet képezend, de annyi követet küld, mint eddig. Sok országban a földbirtokot nem lehet egyedül a reá vetett realadó után megítélni. Az is figyelembe veendő, mennyiben vesz gyáraival részt az iparadókban. Ezért a kereskedelmi és iparkamrák képviselőinek helyét a kormányjavaslat szerint a nagypár képviselői fogják elfoglalni. A kereskedelmi kamrák választási jogát már előbb sokan megtagadták. Ez privilegium volt, melyet el kelle törülni.

A kormány előterjesztései minden választó osztályra nézve a direct választásokat alkalmazza, minek folytán maguk az iparosok s megbízottaik az iparkamrák fogják a választás jogát gyakorolni. A kisipar főleg a városokban, mezővárosokban s ezekkel egyrangú helyeken választ, melyek csak iparosokra való tekintettel nyernék a választási jogot. A nagypár pedig közvetlenül maga választja képviselőit. Itt is a censusra, a legtöbb adófizetésre alapítatik a jog gyakorlása.

A nagypár egészenben annyi képviselőt választ, mint előbb a kereskedelmi kamrák. Kivétel ezek alól csak Cseh- és Morvaországban tétetik, hol a nagypár már annyira képviselve van a nagybirtokokban, hol továbbá a vidéki községek képviselőinek számát okvetlenül szaporítani kell, s hol a tartománygyűlés már eddig is oly sok tagból áll, hogy ezek számát szaporítani nem lehet.

Hol a nagybirtok és nagypár nincs annyira képviselve, hogy külön választótestélyt képezhetne, a leg-

fübbadófűzetők választóosztálya vétetett kilitásba. Itt a legfőbbadófűzetők érvényesíthetik érdekeiket. Ez osztály már Dalmáciában létezik, s most még Salzbúrgban, Vorarlbergben, Görzben és Istriaiban ajálattik.

A városok és vidéki községek választó osztályánál arra kell törekedni, hogy képviselőik a lakossággal s az adó összeggel helyes viszonyban legyen. Az eddigi választási rend mind a lakosság száma, mind adómenyiség körül a városi elemet a vidékivel szemben roppant előnyben részesíté s így oly aránytalanságot alkotott, mely az igazság követelményeivel összhangzatban nem áll. E bajon akként kell segítni, hogy a vidéki községek képviselőinek száma, — habár nem jelentékeny — szaporítottat.

Évek óta a városok választó osztályaira nézve is számos óhaj és panasz volt hallható, mert oly elemek is fel voltak véve ez osztályba, melyek nem bírnak jelentőséggel a mig számos fontosabb elem belőle kimaradt. Ezen panaszokat főleg azon országban kelle tekintetbe venni, hol a nemzetiségi harc folyik. A kormány tehát e tekintetben gondos vizsgálat után eleget tett a felmerült alapos igényeknek.

Végül a városi és vidéki községek csoportjának harmadik lényeges módosítását a választókerületek alakítása képezi a különböző nemzeti-egű országokban. A nemzetiségi viszályok kikerülésére szolgál, ha komolyan nemzeti elemekből álló választó kerületek alakittatnak. A kormány e nézpontot mindig figyelembe vette, nehogy két különböző nemzetiség, ha nem mulhatatlannl szükség, kedvezőlen viszonyba hozassék egymáshoz. Magától értődik, hogy ennek is vannak természetes határai. Az alkalmas választó kerületek alakítása szükségképen azon elvre vezetett, hogy minden választó kerület csak egy választót küldjön, mely alól a kormány előterjesztéseiben csak ritkán és ott, hol az igazság s a politikai eszély kívánja, tesz kivételt. (Vége köv.)

A kolozsvári löversenyek sorozata 1871.

Intézők: br. Bánffy Albert, b. Huszán Sándor, gr. Bethlen Sándor. — Pályabírák: Székely Dávid, Paget János és b. Huszár Sándor. — Vita bírák: Elnök báró Bánffy Albert, Székely Dávid, Tisza László, gr. Bethlen Sándor, b. Wesselényi Béla. — Teherügyelő: Zeyk Dániel. — Indítók: gr. Bethlen Béla, gr. Bánffy György, br. Bánffy György és br. Wesselényi Miklós. — Titkárl Bartha Lajos.

Első nap. Péntek, sept. 22. délután 2 órakor.

I. Kísérleti verseny. 1871-re indítványozta Tisza László, futhat minden 1867-ben a régi Erdélyben elletett csikó. Távoltság 1 1/2 mfd. Teher 117 v. f. Kanczára és herélre 3 fontal, félverre még 5 fontal kevesebb. Tétel 10 db arany. Fuss vagy fízzs. — A tétel-összeg 100 arany erejéig az első lő, azontul osztik az 1. és 2. lő között. 1. Tisza László, Pírka, saarga k. félver, ap. Nyirbátor, 109 v. f. veres test, kék sipka fejez. 2. Ugyanaz Brahma-Quirah, pj. m. telivér, ap. Costwold 117 v. f. szin

ugyanaz. 3. Gr. Bethlen Sándor Campanula, pj. m. félv. ap. Gr.-Pyrrhus 115 v. f. világos kék test, ujj és sipka. 4. Ugyanaz Jelva, sz. m. telivér, ap. Gr.-Pyrrhus 117 v. f. szinec ugyanaz.

II. Hölgyek dija, Futhat minden Erdélyben elletett és felnevelt lő. Távoltság 1 1/2 mfd. Teher 3 évesre 125 vf. 5 évesre s időbre 146 f. Kanczára és herélre 2 ftal, félv. még 10 ftal kevesebb. Tétel 50 ftl fele banat. Urlovarok szineciben. 1. B. Bánffy Ádám, Illancs, id. pj. herél, ap. Pan. any. félv. 133 vf. kék és sarga csikos test, veres sipka. 2. Ugyanaz, Babám, id. p. k., ap. Gambia, any. félv. 133 vf. szinec ugyanaz. 3. Gr. Teleky Géza, Brugos 5 é. pj. m. ap. Thadamans, any. Esmeralda 136 vf. fehér test, kék ujj, veres sipka. 4. B. Wesselényi Béla, Drillingrindrin, id. sz. hrlt, ap. Herr-Dunst, any. félv. 133 vf. kék és fehér csikos test, ujj, fehér sipka. 5. B. Wesselényi Miklós, Szegénylegény, 3 é. pj. m. ap. Demi-Castor, ap. Palma, 125 vf. veres és fehér csikos test, ujj és sipka. 6. Gr. Bethlen Sándor, Eszka, id. fek. k. ap. Bakator, any. félv., 133 vf., világos kék test, ujj és sipka.

III. Államdij 300 db arany. Furhat minden a Királyhágón innen (a régi Erdélyben) ellett és nevelt kancza és mén. Távoltság 2 mfd. Teher 95 font, 4 é. 100 f. 5 évesre ys időbre 115 f., kanczára 3 ftal kevesebb. Nem Erdélyben fogantott, de anyjával behozott csikóra 3 ftal több. Tét 100 ftl, fele banat. Ha a nevezett lő a verseny előtt egy hóval vonatik vissza, banat csak 25 ftl. A második lő a tét és bnat felét nyeri. 1. B. Wesselényi Béla, Etelka, id. p. k., ap. Viola, any. félv., 112 vf., kék és fehér csikos test, ujj és sipka. 2. B. Bánffy Ádám, Griff, 5 é. sg. pj. k., ap. Demi-Castor, a. Duchesse, 112 vf. kék és sarga csikos test, veres sipka. 3. Ugyanaz, Babám, id. pj. k., ap. Gambia, a. félv. 112 vf., szinec ugyanaz. 4. B. Wesselényi Miklós, Szegénylegény, 3 é. pj. m., ap. Demi-Castor, a. Palma, 95 vf. veres és fehér csikos test, ujj és sipka. 5. Gr. Bethlen Sándor, Bujdos, 4 é. pj. m., ap. Gr.-Pyrrhus, a. Campanula, 110 vf. világoskék test, ujj és sipka.

IV. Paripa-verseny tiszteletdíj 200 frank (adja br. Wesselényi Béla) Futhat minden idomittatlan lő. Távoltság 1 1/2 mfd. Teher 3 évesre 115 font, 4 évesre 131 font, 5 évesre és időbre 136 font, telivérre 5 fontal több. Tétel 20 frank, fele banat. Urlovarok szineciben. — Ha nem indul legalább 4 lő, nincs futás. 1. Gr. Teleky Géza Bezzeg, 8 é. sg. m., ap. Rhadamans, any. Media 141 vf., fehér test, kék ujj, veres sipka. 2. Br. Wesselényi Miklós Rózi, 5 é. pj. k., ap. Cato, any. fv. 136 vf., vörös és fehér csikos test, ujj és sipka. 3. Br. Bánffy György Coquette, 6 é. vpj. k., ap. Gambia, any. fv. 136 vf., kék és sarga csikos test, veres sipka. 4. Ugyanaz Anna, id. pj. k., ap. Pann, any. fv. 136 vf., szinec ugyanaz.

V. Államdij 200 darab arany. Minden magyar korona területbeli 3 éves mén és kancza számára. Tá-

volság 2 ang. mfd. Teher 105 font, méure 2 fonttal több. Erdélyben nevelt lovakra 5 fonttal kevesebb. Tét 100 ftl, fele banat. A tét és banatok fele a második lő. 1. Br. Wesselényi Béla Flieboat, 3 é. pj. m., ap. Gunboat, a. May-Queen 102 vf., kék és fehér csikos test, ujj és sipka. 2. Ugyanaz Freudenau, 3 é. sg. k., ap. Buccaneer, a. Lofly 105 vf., szinec ugyanaz. 3. Gr. Festetics Pál Kurucz, 3 é. pj. m., ap. Gunboat, a. Turterelle 107 vf., kék és sarga csikos test, kék sipka. 4. Ugyanaz Csatar, 3 é. pj. m., ap. Skirmicher, a. Target 107 vf., szinec ugyanaz. 5. Sztáray János Lenke, 3 é. sg. k., ap. Costwold, a. Gipsy-Girl 105 vf., kék test, sarga ujj, kék és sarga csikos sipka. 6. Gr. Szapáry Iván Acrobot, 3 é. p. m., 107 vf., sötét kék test és sipka, fehér ujj.

Azok számára, a kik akár gyalog, akár lóháton a pályatér közepére bemenni kívánnak, az e czélra külön készített jegyek szolgálnak, egy ilyen, mindkét verseny-napra érvényes jegy ára 15 ftl és egyedül kapható lovaregyleti titkárt Bartha Lajosnál, főtér, 2-ik sz. a. az emeletben. Lovak, melyekért a tételek le nem fizetettek, nem indulhatnak.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, september 21.

T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak lejáró előfizetéseiket mielőbb megújítani, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék a szerkesztőség.

— Ö Felsége a király kíséretébe legközelebb egy honvéd törzstiszt is ki fog nevezetlni állandó szolgálattételre az uralkodó személye körül.

— Magyarország első miniszterelnöke gr. Batthyány Lajos emléksobrara eddigelő 22,097 ftl 22 kr gyűlt be.

A belügyminiszterhez sept. 19-ig 47 törvényhatóság terjesztette fel szervezési munkálát, melyek közül eddig 35 intéztetett el, még pedig közelébb Belső-Szolnok, Felső-Fejér, Maroszek, Közép-Szolnok vármegyéké.

— Lónyay Menyhért gróf, a közös pénzügy-miniszter Pestről Erdélybe jött.

— Gr. Széchenyi Ödön sopronmegyei Kapuvárt egyhangulag orsz. képviselővé választott.

— Megdöbentően hatott közönségünkre azon tegnap városunkban elterjedt hír, hogy m. kir. miniszteri tanácsos és az unitariusk egyházi főgondnoka mélt. káli Nagy Elek urat jobb kezén és lábán szélhűdés érte. Azonban megnyugtathatja a közbecsülésben álló s a haza közügyeinek buzgó szolgálatában érdemesült férfiú számos tisztelőit az, hogy az orvosok teljes felgyógyulását remélhetik.

— Király Ö Felsége az igazságügyi miniszter előterjesztésére, a pesti kir. tábla mellé király főügyész-

nek Kozma Sándor legfőbb ítélőszéki bírót, és a maros-vásárhelyi kirási tábla mellé királyi főügyésznek Garmathy Sámuel, maros-vásárhelyi királyi táblai bírót, Nagy Sámuel maros-vásárhelyi királyi ügyek igazgatóját pedig az ottani királyi táblához bíróné nevezte ki.

— Király Ö felsége az igazságügyi miniszter előterjesztésére, a szervezendő elsőfolyamodásu törvényszékekhez elnökökké kinevezte: az abrudbányai törvényszékhez Tóbiás Dénes, alsófehérmegyei főbíró és törvényszéki elnököt; a beszercei törvényszékhez: Mangesius Gusztáv nagyszombvárosi előadó bírót; a brassói törvényszékhez Dück György brassói városi főbíró; a csikszeredai törvényszékhez Gyöffy Pető csikszéki törvényszéki elnököt; a deési törvényszékhez Torma István belsőszolnokmegyei törvényszéki elnököt; a dévai törvényszék elnököt; a fogarasi törvényszékhez Keul József fogarasi urbéri törvényszéki elnököt; a gy.-szentmiklósi törvényszékhez Sándor István földtehermentesítési pénzalapigazgatósági előadót; a hátszegi törvényszékhez Pára Antal hunyadmegyei hátszegi törvényszéki elnököt; a kézdi-vásárhelyi törvényszékhez Donáth József sepsi-szentgyörgyi urbéri törvényszéki elnököt; a kolozsvári törvényszékhez Biró Pál kolosmegyei törvényszéki főbíró; a m.-vásárhelyi törvényszékhez Domokos Antal m.-vásárhelyi urbéri törvényszéki elnököt; a n.-szabai törvényszékhez Haas Albert n.-szabai városi és székfőnöki törvényszéki elnököt; a naszódai törvényszékhez Flórián János naszódvidéki törvényszéki főügyész; a sepsi-szent-györgyi törvényszékhez Vajna Tamás háromszéki törvényszéki elnököt; a szamosújvári törvényszékhez Simay Gergely szamosújvári polgármestert; a székely-udvarhelyi törvényszékhez Nagy Lajos székelyudvarhelyi törvényszéki elnököt.

— Magyar helyesírásban tanodai és magán-használatra írta Gergely Lajos radnóthfai lelkész. Ára fűzve 80 kr. o. é. Kolozsvár 1871. Stein János erd. muzeum egyll. könyvtáros tulajdona.

Árjegyzék a Kolozsvárt sept. hó 14-én tartott hetivásárról (első a. mérő középpár). Tisztábuza 5 ftl. 20 kr. Elegybuza 3 ftl. 40 kr. Rozs 3 ftl. 42 kr. Árpa — ftl. — kr. Zab 2 ftl. 20 kr. Törökbuza 4 ftl. 54 kr. Pityóka 1 ftl. 62 kr. Marhahus fontja 20 kr.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről.

Sept. 20-ról: 5% Metalliques 58.80. 5% Nemzeti kölcsön 68.70. 1860-diki államkölcsön 98.20. Bank-részvények 769. Hitelrészvények 290.—. London 118. 25. Ezüst 119.—. Cs. kir. arany 5.73. Napoleondor 9.47.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 79.—. Temesi 76.—. Erdélyi 76.25. Horv.-Slavon —.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

V. Beküldetett. 16. Minden betegnek erő és egészség, orvosság és költség nélkül.

Revalesciere du Barry Londonból.

Minden betegség gyógyítása gyógyszer és költség nélkül a Revalesciere du Barry által Londonból, a mely gyermekeknek és felnőtteknek 50-szer megtakarítja a gyógyítási költséget.

72,000 gyomor-, ideg-, altesti-, mell-, tüdő-, gége-, hang-, lélegzés-, mirigy-, vese- és húgyhólyag-baj gyógyítása, a miről kívánságra másolatok ingyen és bérmentesen küldetnek.

Gyógy. sz. 64.210.

Nápoly, 17. april 1862.

Uram! Egy májbaj következtében 7 év óta borzasztó állapotban voltam, elsoványodtam, s kinlódtam. Nem valék képes írni vagy olvasni; minden izom reszkett testemben; rossz emésztés, folytonos álmatlanság szüntelen idegingerben tartott, mely ide oda üzött, soha nyugtot nem adott; e mellett mindig buskomor valék. Sok orvos kimerült gyógyításomban, de bajaimat nem enyhíté. Teljes kétségbeesésben megkísértém önnek Revalesciere du Barry-ját, s most, miután 3 hónapig éltem vele, halált mondok az Istennek. A Revalesciere

legnagyobb dicsőretet érdemel, visszaadta tökéletesen egészségemet s abba a helyzetbe tett, hogy társadalmi állásomat ismét elfoglalhatom.

Öszinte hálaival és teljes tisztelettel Bréhan marquise.

Táplálék lévén a húsnál, a Revalesciere felnőtteknél és gyermekeknek 50-szer behozza árát gyógyszereszek szemben.

1/2 fontos bádóg szelenczékben 1 ftl. 50 kr. 1 1/2 2 ftl. 50 kr., 2 1/2 4 ftl. 50 kr., 5 1/2 10 ftl., 12 1/2 20 ftl., 24 1/2 36 ftl.

Revalesciere csokoláde poralak- és táblákban: 12 csészére 1 ftl. 50 kr. 24 csészére 2 ftl. 50 kr.

48 csészére 4 ftl. 50 kr. poralakban 120 csészére 10 ftl. 288 csészére 20 ftl. 576 csészére 36 ftl.

Kapható: Barry du Barry és társa által Bécsben Wallfischgasse 8. és Faulk József fűszerkereskedésében, Pesten Töröknl, Brünben Eder F.-nél, Kolozsvárt Binder K. úr gyógytárában bel-monostorutca a Redoute során. Tovább: Kronstädter József urnál kül-monostorutca 134 sz., bel-monostorutca 175 sz. és főtér 2. szám a zálogintézetnél, valamint minden városban jó gyógyszereszeknél és fűszerkereskedőknél; a bécsi ház ezen feljül mindenív elküldi postai utalvány vagy utánvét mellett.

Sz. 150. 1871. 3—3 (259)

Pálinka és szesz korsmárlási jog. Haszonbér árverezési hirdetmény.

Nemes Nagy-Enyed várossa képviselői testülete és a helybeli ev. ref. főiskola részéről f. év augusztus hó 19-én 150 közy. szám alatt hozott végzéssel, az e városi egygyedűsággép az az: minden másokat kizárólag gyakorló pálinka korsmárlási jog, melynek gyakorlata kőre kiterjed a város egész területére, és a város határa is, — továbbá a város kebelében létező és keletkezheto szesz tanyákra, — három egymásután következő évre, vagyis folyó 1872-dik év január hava 1-ső napjára viradó éjféli 12 órától kezdve, az 1874-ik év december hava utolsó napja éjféli 12-óraig terjedő időtartamra, egy, vagy többen együttesen, és egy más jót állása mellett vállalkozóknak haszonbérbe adadni határozatván: e haszonbér léte-itésére az árverezés, az előre megállított, és a város házánál a hivatali szobában mindenki által megtekinthető feltételi pontok értelmében a folyó 1871-ik év október hava 2-ik napján d. e. 9 órakor a város házánál a közgyűlési teremben fog megkezdetni, s tovább folytatolag megtartatni.

Bérleni vágyók előre is a következőkre figyelmeztetnek:

- A korsmárlási jog gyakorlata körét megszabó feltételek a jegyzői hivatalnál a hivatalos órákban bármikor megtekinthetők.
- A felkiáltási haszonbér összeg 6000 forintban állított meg.
- A vállalkozni akaró tartozik a szóbeli árverezés megkezdése előtt a kikiáltási összegnek 10 százalékát az árverező bizottmány kezébe készpénzben, avagy akkori börzei árfo-lyam értékű államkötvényekben banatpénzzül letenni — a banatpénz csak annak nem fog ki-adatni, ki mint legtöbbet ígérő fog mutatkozni, — a többi betevők, vagy az árverezéstől visz-szalépők, banatpénzeiket bármikor is a bizottmánytól visszavehetik.
- Minden az árverezéshez hozzájárólan kívánó tartozik a szóbeli árverezés megkezdése előtt kijelelni, s hiteles okmányokkal kimutatni, hogy azon esetre, ha rá mint legtöbbet ígérőre történend a leverés, elvállalt kötelezettsége biztosítására mit ad, vagy köt le a városnak? A biztosítást adni lehet az évi haszonbér egyszeresen megüő készpénzben, vagy börzei árfo-lyam szerénti állami kötvényekben, vagy tehermentes és legalább kétszeres értékű fekvőségekben, ki kellettven azt is mutatni, hogy a város utolsó esetben első helyre bétáblázást nyerhet.
- Írásbeli ajánlatok csak a szóbeli árverezésnek megkezdése előtt fogadattak el. Min-den a kellő időben benyújtott írásbeli zárt ajánlat mellé, a banatpénzt mellékelni kell, külön-ben az el nem fogadatik.
- Bérlőnek az fog tekintetni, ki szóval vagy írásban a legtöbb ígéretet tette.

Kelt nemes Nagy-Enyed város képviselői közgyűlésének 1871 augusztus 19-iki üléséből.

2—2 (268) a hozzátartozó istálló és állással együtt haszonbérbe kiadó, a feltételek Zilahon alóltul tulajdonosnál f. évi október 2-ig megtudhatók. Zilah, 1871 szept. 11-én. Pethő József, vendéglő tulajdonos.

Részlet-jegyek egy török csász. 400 frankos díjsorsjegy tizedrészére 12 o. é forintjával.

A legközelebbi húzás már f. é. október 1-én lesz. Főnyeremény 300,000 frk. aranyban. Visszavásárlás a napi árkelet szerint. — Kibocsátja s az összeg beküldése mellett kapható az osztrák központi bank-tól Bécs, Stock im Eisenplatz 3 sz. Jegyzés. Váltóirodák mindenféle állam és üzleti papir, arany- ezüstpénz, bank-jegy sat. eladását és vásárlását pontosan a napi árkelet szerint eszközöl. Megrendelések a cs. k. tőzsde számára legpontosabban teljesítettnek. 8—10 (Utánnymot nem fizetődik.) (254)

Tanár dr. Lapiérre befecskendése 3 nap alatt gyógyít*) minden húdcsó-kifolyást, valamint fehér-folyást nőknél, még üdült állapotban is. Egy palack ára használati utasítással 1 tallér 20 ez. garas. Az összeg beküldése mellett, szigorú titoktartás alatt kapható Witt A. által Berlin, Lindenstrasse 18. *) Százakat gyógyított. (256)

3—* (251) A cs. kir. szabadalmazott patkány, házi és mezei egér, vakond és svábörg-pusztító Arkánium t. gyárához Bécsben, Neubaugasse, Nr. 70. Miután önnek os. k. szab. arkániumát hámulatos sikerrel alkalmaztuk, kérjük, hogy postafordultával még 6 szelenczét küldeni sziveskedjék. Tisztelettel maradván a cs. k. szab. neubaui és burgaui főgyárák igaz-gatósa Stajerhonban. Valódi minőségben kapható: Kolozsvárt Fölly és Hufesz (a fő-térén), M.-Vásárhelyt Fogarasi Demeternél, Brassóban J. L. Hessheimernél, Segesvárt és Sze-

benben J. B. Misselbacher és fiainál kapható 1 nagy bádóg 1 ftl. kis bádóg 80 kr. Egyes bádóg megrendelése is utánvét mellett gyorsan teljesítetlik. Ugyanott kapható citrom-kendős, egyedül szer a fagyhójakok és tyúkszem ellen, 1 tégely 50 k. 7—12 (231) Liebig Kumys kivonata (vegytanilag készült sivatagtej.) gyógyászati tekintélyek elismerése szerint gyorsan és biztosabban gyógyít, mint minden, eddig a gyógyászatban használt szer: tüdővész (még előhaladt állapotban is), gumót, gyomor- és bél-hurutot, legeső-hurutot, vérhíányt tartós betegségek és sok higany élvezete következtében, súlyt, méhgyöcsöt és testi gyengeséget. Palack számra pakolással együtt 1 ftl. o. é. Megrendelésekhez az összeg melléklendő, mert utánvét nem fizethető el. Legalább 4 palackot tartó ládákban kapható Liebig sivatagteje (Kumys) főraktára által Berlin, Gneisenaustrasse 7 a. Jegyzet. Betegnek, a kiknél minden használt szer sikertelen maradt, sziveskedjenek a fennebbi készítménnyel bizalmasan egy utolsó kísérletet tenni. Rőpiratok ingyen — és bérmentesen.

Legújabb összeállítások,

20—20 részvényes játszik: 20 darab magyar díj-sorsjegyre és 2 darab braunschweigi sorozatos sorsjegyre, 15 havi 10 ftl. részletfizetés mellett; 20 darab magyar 50 ftos díj-sors-jegyre és 1 darab braunschweigi sorozatos sorsjegyre, 15 havi 5 ftl. részletfizetés mellett; 20 darab 1864-i 50 ftos sorsjegyre és 1 darab braunschweigi sorozatos sorsjegyre, 17 havi 6 ftl. részletfizetés mellett; 20 darab török 400 frankos sors-jegyre és 1 darab braunschweigi sorozatos sorsjegyre, 15 havi 7 ftl. részletfizetés mellett. Csak oly sorsjegyeket választottunk, a melyek a legelőnyösebb nyeremény-es-hetőséggel tünnek ki, s a nyeremény-es-hetőséget emi a sorozatos sors-jegyek hozzáadása, a melyekkel már a szeptember 30-i húzásakor 150,000 fra zűstben (adómentesen) játszanak a résztvevők, s a melyekkel feltétlenül nyernők kell. A nyeremény készpénzben fe elosztatni s ezen kívül a résztvevők minden részlet lefizetése után, a fennkijölt eredeti sorsjegyeket egyedül bírtokba kapják. Akármely táblába egyedül beléphetni a két első részt beküldés mellett. Hítelintézetű igényének az október 1-diki húzásra. főnyeremény 200,000 ft. 3/4 ft. és bétg. 10—10 a „Mercur“ (248) igazgatóságának váltóüzlete Bécs, Wollzeile 13 sz.

Nehéz-óros göröcsöket (navalyatörést) levél által gyógyít egy százszoroson jónak bizonyult szerrel Witt A. Berlin, Lindenstrasse 18. (256)